

І. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

УДК 911.3

Шищенко П.Г., Олійник Я.Б., Олещенко В.І.

*УКРАЇНСЬКЕ ГЕОГРАФІЧНЕ ТОВАРИСТВО І ПРОБЛЕМИ
РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ*

Розглядаються питання участі Українського географічного товариства у вирішенні актуальних проблем розвитку туризму в країні.

The questions of participation of Ukrainian geographical society are examined in the decision of issues of the day of development of tourism in a country.

Постановка проблеми. У попередні роки в Україні були проведені акції «Сім історико-культурних чудес України» та «Сім природних чудес України» з метою популяризації національної природної та історико-культурної спадщини, пробудження інтересу українців до рідного краю, сприяння розвитку туризму. Українське географічне товариство (УГТ) активно долучилося до цих акцій, особливо до визначення семи природних чудес країни. Розвиваючи ідею більш активного залучення визначених пам'яток природи до туристичної діяльності, УГТ спланувало проведення туристичного форуму в одній з визначених перлин природи – у Дністровському каньйоні, приурочивши її до Всесвітнього та Всеукраїнського дня туризму.

26 – 27 вересня 2009 р. на базі дитячого оздоровчого комплексу «Перлина Придністров'я» у с. Михальче Городенківського району Івано-Франківської області відбувся Всеукраїнський туристичний форум «Пізнаємо Україну». Форум було організовано Українським географічним товариством, Національною спілкою краєзнавців України, географічним факультетом Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Всеукраїнським благодійним фондом «Україна – Свята Родина» за підтримки Городенківської районної ради. У роботі Форуму взяли участь більше 130 провідних вчених та фахівців туристичної сфери, представників туристичних компаній, громадськості, засобів масової інформації. Зокрема, на Форумі працювали представники Державної служби туризму і курортів, Туристичної асоціації України, Всеукраїнської федерації роботодавців у сфері туризму України, об'єднання «Укрпрофтур», профспілки працюючих інвалідів, Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Львівського національного університету імені Івана Франка, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Волинського

національного університету імені Лесі Українки, Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова, Київського національного університету культури і мистецтв, Київського університету туризму, економіки і права, Науково-виробничого підприємства "Картографія", Науково-дослідного центру розвитку туризму, Інституту досліджень української діаспори.

Форум мав за мету провести громадське обговорення «Концепції Державної цільової програми розвитку туризму і курортів на 2011-2015 рр.», презентуючи водночас туристичні можливості Дністровського каньйону, де унікальна природа поєднується з типовим для більшості туристичних центрів рівнем розвитку матеріально-технічної бази туризму, бо саме на розвиток таких центрів має бути спрямована пропонована Державна цільова програма розвитку туризму на наступні п'ять років. До того ж в ці п'ять років входить певним чином рубіжна для України дата – 2012 р., рік проведення чемпіонату Європи з футболу «ЄВРО-2012». Концепцію Державної цільової програми розвитку туризму і курортів на 2011-2015 рр. було розроблено Науковим центром розвитку туризму Державної служби туризму і курортів Міністерства культури і туризму України і схвалено Вченою радою згаданого Центру 28.12.2008 р. як основу для розробки Державної цільової програми розвитку туризму і курортів на 2011-2015 рр.

Слід зазначити необхідність розробки такого документу, оскільки Державна програма розвитку туризму на 2005-2010 рр. завершує свою дію і необхідний наступний документ, який би визначав напрямки розвитку вітчизняного туризму. На Форумі було відзначено особливу роль Державної програми розвитку туризму і курортів в Україні на 2011 – 2015 рр. у забезпеченні подальшого ефективного розвитку туризму і курортів в Україні. За результатами дискусії Форум прийняв Ухвалу.

Ухвала Всеукраїнського туристичного форуму «Пізнаємо Україну». Всеукраїнський туристичний форум «Пізнаємо Україну», організований з нагоди Всесвітнього та Всеукраїнського дня туризму Українським географічним товариством, Національною спілкою краєзнавців України, географічним факультетом Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Всеукраїнським благодійним фондом «Україна – Свята Родина» і проведений за участю провідних науковців та фахівців у туристичній сфері, представників туристичних компаній, громадськості, засобів масової інформації за підтримки Городенківської районної ради 26 – 27 вересня 2009 р. у районі одного з семи природних чудес України – Дністровського каньйону відзначив, що в Україні на законодавчому та виконавчому рівнях вживаються певні заходи з метою забезпечення розвитку національного туризму. Розроблено та прийнято спеціальний Закон України «Про туризм», Кабінетом Міністрів України затверджено Державну програму розвитку туризму на 2002-2010 рр., схвалено

Стратегію розвитку туризму і курортів, Президентом України, Урядом прийнято низку інших важливих рішень.

Однак, в цілому рівень розвитку національного туризму в Україні ще не відповідає сучасним потребам, його потенціал не повною мірою використовується для забезпечення всебічного розвитку українського суспільства, економіки, виховання у громадян патріотизму, поваги та любові до своєї країни, забезпечення поширення глибоких знань про її природу, історію, культуру, для гідного утвердження України на міжнародній арені. Передбачені актами законодавства заходи не виконуються належним чином. Особливо гостро питання розвитку національного туризму постають у контексті підготовки України до проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року по футболу.

Вирішенню актуальних проблем, забезпеченню дальшого розвитку національного туризму в Україні має сприяти державна програма розвитку туризму і курортів на 2011 – 2015 рр., проект концепції якої розроблено Державною службою туризму і курортів, який і було винесено на обговорення учасників форуму.

За результатами дискусії Форум визнав за доцільне відзначити:

1. Розробниками проекту концепції державної програми проведено значну роботу, визначено численні проблеми у сфері розвитку туризму, їх причини та загальні перспективи розв'язання.

Разом з тим, проект концепції значною мірою носить формальний, декларативний характер і не визначає чіткі вимоги до майбутньої державної програми. При підготовці проекту концепції його розробникам не вдалося забезпечити реалізацію вимог Закону України "Про державні програми" та Порядку розроблення та виконання державних цільових програм, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 року № 106. Не враховано, що державна програма, підготовлена на основі затвердженої Урядом концепції, має стати підставою для формування відповідних бюджетних програм, для визначення конкретних напрямів використання коштів з Державного бюджету та інших джерел, має містити чіткі показники для оцінки ефективності виконання програми та витрачання коштів. У назві програми не визначено її тип. Не передбачено основні прогностичні показники розв'язання проблем, не визначено з урахуванням прогностичних показників зведеного бюджету України та прогностичних макропоказників економічного та соціального розвитку України показники, зокрема економічні, соціальні, екологічні, яких передбачається досягти за результатами виконання програми. Не дається оцінка фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів, необхідних для виконання програми з урахуванням оцінки реальних можливостей для виділення таких ресурсів.

Таким чином, проект концепції не встановлює чітких вимог Уряду щодо змісту майбутньої Програми, конкретних механізмів реалізації визначених завдань.

У процесі доопрацювання проекту концепції особлива увага має бути приділена питанням розподілу сфер відповідальності держави, місцевого самоврядування, приватного бізнесу щодо розвитку туризму, механізмам забезпечення приватно-публічного партнерства, критеріям оцінки ефективності виконання заходів, передбачених програмою, створенню реальних умов для безперешкодного доступу до туристичних ресурсів усіх, особливо дітей, молоді, пенсіонерів, а також інвалідів та інших осіб з обмеженими можливостями, для їх реабілітації, наданню додаткових податкових, організаційних та інших стимулів для пріоритетного розвитку національного, соціального, спортивно-оздоровчого туризму, удосконаленню системи статистичної звітності, стандартизації та сертифікації, оцінки туристичного потенціалу та нормуванню туристичних навантажень, шляхам розвитку відповідної інфраструктури, а також розширенню спеціальних аналітичних, науково-дослідних робіт, поліпшенню інформаційного забезпечення розвитку туризму в державі, розвитку міжнародного співробітництва, насамперед з Всесвітньою туристичною організацією, удосконаленню системи освіти у сфері туризму, забезпеченню визнання туризму як невід'ємної складової системи освіти, іншим питанням відповідно до сучасних потреб, удосконаленню відповідного законодавства.

2. Оргкомітету направити Ухвалу з висловленими учасниками Форуму пропозиціями до Кабінету Міністрів України для врахування їх у процесі доопрацювання проекту концепції державної програми розвитку туризму і курортів на подальші роки.

3. Учасники Форуму звертаються до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України із закликом відповідно до наданих їм повноважень вжити додаткових заходів для докорінного поліпшення розвитку національного туризму, збереження туристичних ресурсів, насамперед об'єктів, віднесених до переліку природних чудес України, заповідних та інших особливо цінних територій та об'єктів, як таких, що є національним надбанням.

4. Учасники Форуму висловили глибоку вдячність організаторам за належну підготовку та проведення Форуму, а також голові Івано-Франківської обласної державної адміністрації за вітання та добрі побажання.

По завершенні Форуму прийнята Ухвала була передана до Кабінету міністрів України і, з відповідним розпорядженням – до виконання Державною службою туризму і курортів Міністерства культури і туризму України.

Висновок. Українське географічне товариство планує в подальшому щорічні проведення таких туристичних форумів у місцях, визначених як «Сім природних чудес України» з винесенням на громадське обговорення актуальних для розвитку національного туризму питань.